

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**A' TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG' KE-
GYELMÉVEL.**

Indúlt Bétsből Május' 15-dikénn. 1798.

A' Bétsi Német Ujjásból:

Béts:

Ö Felsege, *Schönholtz Xaver Ferenctet*, a' Ro-
mai Szent Birodalomnak Ritterét, a' katonák' ele-
ségére való vigyázathoz tartozó Magyar Királyi
tilzttartót, és a' Magyar General Komandónál
ugyan ezen dolog-béli Referenset, a' Státusnak
tejt hasznos szolgálatjaira való tekintetből, Kirá-
lyi Tanátsosi titulussal meg-ajándékozni, kegyel-
mesen méltoztatott.

A' Pesti Universitátsnál Orvosi Tudománt ta-
nító Profelsor *Schraud Ferenctz Urat*, a' Szeremben
uralkodott Pestis' alkalmatosságával mutatott hasz-
nos szolgálatjainak interimalis meg-jutalmaztatása

végett, taxa nélkül Magyar nemességre meltoztott emelni ő Felsége.

Itt lévő Könyv-nyomtató, *Hraschantzky*, száz Rísz puska töltésnek való papirofsat ajánlott-bé, miot önként való hadi-segedelemre való adománt, az itt lévő fegyveres házba, melyért neki az ő Felsége felséges meg-elégedése meg-jelentetett.

A' Styriából Maria-Zellből jött levelek azt a' szomorú tudósítást foglalják magokban, hogy ott a' folyó hónap' 3-dikánn égés támadott, a' mely által 17 házak meg-émészettek.

O B O u s z j / O r s z á g : University Library Cluj

A' Meylándból Apr. 25-dikénn, és Turinből 23-dikánn indúlt tudósítások szerént úgy látzík, hogy a' Piemontban ki-ütött támadások mind tovább-tovább harapoznak. Azok a' támodók mind-azáltal, a' kik Novaresben, és a' *Lago Maggiore* mellett lévő külömb-külobb helységeekben Szabadság-fákat plántáltak, 's.fegyvert fogtanak vólt, minekutánna az ellenek April. 21-dikénn tétetett próba gyumöltstelen maradott vólna, April. 22-dikénn, minekutánna nagyobb számu Királyi seregek érkeztenek elő, *Domo-d'-Offola* és *Intra* mellett, egy vakmerő és véres ütközetben, totaliter meg-verettettek, el-szélelesztettek, és rész szerént el is fogattattak. Agyujik is vóltak, a' melyek el-vétettek töllök. Azok, a' kik meg-menekedhettek, vagy Canobbiónn kereftül a' Helvétus földre futottak, vagy a' Cisálpinus határokra vették által magokat; a' mikor ofztán, azok a' Közönségek is, a' hól ezek a' támodók tartozkodtak vólt, *Intra*, *Srresa*, *Pallanza*, &c, a' hívségre vízfza tértek, és a' nállok lévő Szabadság-fák lé-tépettek. — Azok a' fegyveres bándák azonban, a' melyek a'

Génuai határokön, *Beilla* tartományában, *Taggiolóban*, *Ovacában*, *Rocca-Grimaldában*, *Carosióban*, és sok más Közönségekben az embereket támadásra ingerelték, 's azokat fegyver-fogásra vették vólt, még fenn állanak, és több rend-beli ütközetekben győzedelmeskedtek: hanem még ezek ellen is több Királyi seregek gyülekeznek: őlfzve, 's az ő állapotjuk sem fog jobb ki-menetlű lenni, mint a' milyen a' Navarésieké vólt. — Csak hogy, nem egyedül csak ezek a' vidékek azok, a' melyek támadásban foglalatoskodnak. A' *Pinerolo* nevű tartományban is ki-ütött a' *Rebellió* tüze, és a' *Lucerna* völgyét el-borította. A' támadók April. 17 dikénn, mind a' *Lucernai* Közönséget (ez nem a' *Helvétus Luzern*), mind *Pinerolo* városát el-foglalták, és a' Királyi seregeket vízfzva verték; 's az óltától fogva az *Aostai* völgyekben is felelmes mozgások történnek. Az *Ország-ló-szék* is minden eszközet elő vett a' magáról, hogy a' veszélynek minden felől ellenállhalson; minden fenyegettető vidékekre számos katonaság rendeltetik. —

A' Génuai Directoriumnál olyan ki-nyilatkoztatást tétetett a' Sárdinai Király, hogy a' könyülállások által kénytelenítettvén, a' *Liguriai Respublika* határ-szélei mellé számos fegyvereseket rendelt, hogy a' ki-ütött zenebonát tsendesítsék; a' Respublika iránt azonban semmi ellenséges szelja nintsen. Melyre azt felelte a' *Liguriai Directorium*, hogy a' *Piemonti* zenebonákból a' *Liguriai Respublika* leg kissebb részét sem vezzen ugyan, mindazáltal bátorságnak okáért a' határ szélekre ő is seregeket rendel. Ehez-képpest haladék nélkül *Liguriai* és *Frantzia* seregek vóttak kördont a' *Piemonti* szélekkel határos *Liguriai* vidékekenn. —

A' *Mediterráneumi* titkos expeditziónak a' *Lig*

guriai kikötő helyekben organizáltatódó ágárol; Apr. 20-dikán irták Génuból, hogy az ezen expeditzióhoz ide rendeltetve lévő Frantzia fegyvereseknek már az utolsó csoportjuk is éppen azon nap' meg-érkezett vólt; 's-erre a' napra minden transport-hajóknak kéfzen kellett a' ki-evezésre állani. —

Az ezüstnek és aranynak a' templomokból való el-fzedettetése, nem kitsiny béketelenségre gerjeltette a' Liguriri vidékieket. —

A' Cisalpiniai Directorium egy Követséget bocsátott a' Törvényhozókhoz, az iránt, hogy egy Törvény által határozzák meg: miként álhalson-fel a' vélekedéseknek és gondolatoknak nyomtatás által való szabad közönségessé tétetődése, a' nélkül, hogy a' nyomtatás-beli szabadságba vízfzáz-élések ne tsufzizanak-bé, nevezetesen pedig, hogy a' Külső Hatalmafságoknak olyan illetlenül való illeteésekre, mint eddig történt, a' mely máris igen gyakran való panaszokra-adott ezeknek' alkalmaztságot, a' Cisálpinus Iróknak ne légyen szabad-ságok. — Ennek a' dolgoknak meg-visgálása Com-missióra bizattatott.

Hasonló-képpen további meg-fontolás alá rendelte a' Törvény-hozók' Gyűlése Bolsi-d'Olaná-nak azt a' projectomát, hogy itt minden nemű Papi jofzágok Cisálpinus Nemzeti jofzágoknak lenni de-claráltatván, a' Papoknak a' közönséges kafsából rendeljenek élelmet.

H e l v é t z i á b ó l ;

A' Frantzia seregek- és a' Helvétziai apró Kán-tonok' fegyveresei- között való véres viadalok, tu-

lajdon képpen szollva Aprilis' 26 dikánn kezdődte-
nek-el, minekutánna ezek Zug- és Schwytz- kö-
zött egy 500 fejből álló Frantzia csoportot egé-
lzen ölze vagdaltak volná, Már 26 dikánn, se-
gítő Frantzia csoportok is érkeztek vólt meg, és
újra igen véres viadal esett Dattikennél és Hel-
lingennél. Itt ugyan már kénytelenek vóltak, mint
két részről való sok vesztes után hatrálni a' Hel-
vétusok: hanem még akkor is sok Frantziát el-
vesztettek nevezetesen a' Helvétus Jágerek.
Aprilis 27-dikénn 10 Parasztok és ilyen Jágerek,
mint hadi fogjok, el-vitettek Arauba; a' hól őket
Gen. Schauenburg a' Helvétziai Directoriumnak aufé-
rván, ott némely oktatásokat adtak elejébe.
Gen. Schauenburg is adott nékiek egy Proclamá-
tziót által, a' melyben engedelmezségre inti a' sok-
szor említett apró Kántonokat, 's-ily modonn őket
házajokba esmet szabadon vizsgálta borsatotta. Ugyan
az nap' érkeztek a' tsata' vidékeiről 8 hadi fogjok
ide Arauba, kiknek egyike Catholicus Pap vólt,
a' ki a' tsatázókat vezérelte. Ezek a' Kánton' Ité-
lő-lzéke' elibe állittattak. Hoztak még egy Záfz-
lót is ide, a' melyenn egy Boldogságos-Ízüz-kép
vagyon, és egy Paptól hordoztatott. —

(*Rapperswil* várofsának Május 1-ső napján a'
Frantzia seregek által esett el-foglaltatódásáról,
irtunk a' közelebbi postánn). —

Az *Uri, Schwytz, Unterwalden, és Zugi* négy kistsiny
Kántonok' serege, Május 2-dikánn, *Luzern'* város-
sát Capitulátzió által el-foglalták, és 2000 embert
szállítottak belé. A' város mellett történt tsatá-
ban 1200 Frantzia esett-el.

A' pénzt minden Kántonoknak különös Kas-
sáikban, ugy minden eddig való különös javaikat
azoknak, az egézl Helvétziai Respublika' tulajd-
nának lenni decretálták a' Helvétus Törvény hozó
Tanácsok. Altal vették a' Respublika' nevében az
azon Kassáikonn és jofszákokonn fekvő kevés ados.

ságokat-is. A' pénz minden Káfsákból a' Directoriumi gondviselése alá hordattatik.

Francia Országból.

Gen. Montalambert arról tett jelentést a' Törvény-hozók előtt, hogy ő a' hadi hajók' ágyuinak olyan tajgát talált-fel, a' mely által az ágyukkal való bánás sokkalta könnyebbé fog tétetődni, mint eddig vólt, annyira, hogy egy ágyu, a' mely mellé eddig 15 emberek kivántattak a' dolgozásra, most már csak 5 embereket fog kívánni. — Azt decretálták ezen találmányról a' Törvény-hozók, hogy ditsérettel való emlékezetet kell felölle tenni a' Protocollumban, és haszonra való fordittás végett által kell küldeni a' Directoriumnak.

A' meg érkezett Bernai medvéknek, a' Párisi Botanicus Kertbe rendeltetett lak-hely. Mikor abból a' kalitzkából, a' melyben ide hozattattak, ki-botsáttatván, egy más kisebbetskébe szállítottattak volna által, az egyik meg-mérgelődött, és a' kalitzkának egy vas rudját ki-törvén, azt a' nézők közül egyikhez, a' ki egy Kép-viselő, hozzá vágta. Az után ugyan ennek néki menvén, ha a' medve-gondviselő hirtelen oda nem ugrott, és a' medvét rolla el nem rántotta volna, kevés minutumok alatt rútul lett volna a' Kép-viselő' állapota. A' ruhája így is meg-szaggattatott a' medve' körmeitől. — Ez egy medve Anecdota. — az ujjabb Párisi levelek nem írják, hogy egyik is meg-döglött volna ezen medvék között.

A' Bresti hajós sereg' számára 65 eleséggel és hadi készületekkel rakott hajók érkeztek-meg közelébről Bresthez. Ezek Nantes mellől eveztek ide; nagy vigyázással eshetett-meg, hogy az Anglus hadi hajóktól el nem fogattattak; előbb a' Morbihán',

az után az Audierne' öblibe állapodtak-meg; az Anglus hajós sereg osztály, a' mely 5 hadi hajókból állott, Brest és Audierne között állotta volt el az útjokat; azonban a' Bresti öbölnek külső széleinél egy 5 Linea hajókból és 4 Fregátokból álló Frantzia hajós sereg is vasmathakakonn szemeskedvén, a' tránsport hajóknak közeledésekkel az Anglus hajók felé kezdett evezni, a' melyet ezek észekbe vévén, a' méjj tengerre kijebb vették magokat, 's-a' Frantzia transport hájók alatt Bresthez bé-eveztek.

E l e g y e s L e v e l e k :

Paris April. 30-rikán: — „

„Gen. Bonaparté tegnap dél után még itt volt.
„Pleville-Lepelley Hadi Minister' helyébe, Contre-Admiral Brueys neveztetett Hadi Ministerré.

„Néhány Tudósok, a' kik már azonn voltak Toulonban, hogy hajókra üljenek, és Egyiptom felé el-evezzenek, Páris felé vilkza indultak.

Rastadtból, Majus 3-dikán: —

A' Frantzia Ministerek a' következő ki-nyilatkoztatást közlötték mint feleletet a' mai napodna' Császári telyes hatalmu Ministerrel: „A' Rénus bal parjának által-engedtetődése, és a' Sécularizatziónak oly principiumul való fel-fel-vétetődése, hogy a' kár-vallások ez által fordittassanak-meg, ezen két formáliter helybe-hagyatott bázisoknak végre halytatódások iránt, telyességel tsak egy eszközt engednek a' meg-fontolásra még hátra lenni. —

„A' Birodalmi Deputatzio igazságoson teszi az a' meg-jegyzést, hogy, annak meg-esmérhetése végett, a' minek a' kár-vallásért kell adattatni, szükség meg-esmerni előbb, hogy mi légyon a' vallott

kár; és erre nézve kívánja a' Deputatzió, hogy ezen pont iránt, és minden egyéb formáltatható prétenziók iránt is, a' ki-nyilatkoztatások, tétetődjenek-meg. —

„A' Frantzia Respublika' telyes hatalmu Ministerjeinek kívánságaik, együgyük, és a' két nép' köz javánn fundálódók fognak lenni; elégséges leszen tsak mintegy valamilyen említést is tenni felöllök, hogy illendőségek észre-vétetőjdn. Találni fog ennek felette a' Deputatzió ezen jelentésben elegendendő feleletet majd mind azokra a' kérdésekre, a' melyeket minden eddig való ki-nyilatkoztatásaiban fel-tett. — t. i: — „

„A' Rénusonn való hajózás közös leszen mint két Nemzetekkel: és más népek nem részlesülhetnekkülömben belölle, hanem tsak a' két Fél' egyvetértésével, és olyan fel-tételek alatt, a' melyeket egyik Fél' ugy helyben fog hagyni, mint a' másik. —

„A' hajó húzó-barmok' útjai a' partokon, az azokonn tévő lakosoktól tartalsanak hafzon-vehető állapotban, a'-nélkül, hogy egyik vagy másik partonn oly töltések és gátak tsináltathassanak, a' melyek a' szembe lévő partnak kárt okozhatnának. —

A' *Transitó* mind két partonn lévő útann szabad leszen, és minden vám el-töröltetik. A' kereskedő portékákért kell tsak meg-fizetni az olyan magazinumokban a' bért, a' hova a' portékák a' hajókból ki-rakattatnak; azt pedig a' portékaknak bé-rakattatásokkór kell meg-fizetni: úgy azonban, hogy a' fizetés ebben a' tekintetben is ne haladja az egyik partonn feljül azt, a' mi a' másik partonn fizettetik. —

„A' Rénus' szigetei, a' Respublika' birtokában maradnak. —

„Az a' végzetlen hafzon, a' mely a' szabad hajókázásból háromlik a' Birodalomra, igazságos reménséget gerjelzt a' felöll, hogy a' Birodalom is hasonló izabadságot fog mind két két Nemzetnek, valamint a' Rénusba izakadó minden, úgy a' más Birodalomi nagy vizekenn is, nevezetesen a' Du-na' vizénn engedni. —

„Ezen el-intézés szerént a' Frantzia Respublika a' viz' jobb partján tsak a' Kéhl' erőlségeit tartja-meg magának. Éfzre vétetödhetö dolog, hogy ö ezt nem nevedésnek okáért, hanem tsak a' maga hátorságára, tsendefségére, és arra nézve kívánja, hogy jövendőben a' békeféségnek fél-be-izakalztódására semmi alkalmatofság ne lehessen. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Nem kevesebbé fontos az az ok is, a' mely *Ehrenbreitstein*' várának le-rontatódását szükségséftelzi, a' melynek létele, Coblencznek lételével némü-némü tekintetben együtt meg nem állhat. —

„A' Caiseli erőlségről szó sem tétetödik, azért, hogy ez a' Máintz' vára erőlségei közzül egy lévén, attól nem választathatik-el. —

„Végezetre kívánja a' Respublika, hogy a' két *Breisach* nevü városok között lévő Commerciális híd, állitódjék helyre, és a' régi Hünningeni híd' fokánál is egy 50 Jugerumnyi föld engedödjön a' Respublikának, az oda való menetelre szükségses úttal együtt. A' Respublika seregei azonnal, hogy ez a' Kötés meg-kézfülénd, és ratificáltatik, minden seregeit vizfza fogja a' Rénus' jobb partjának minden vidékeiről vinni. —

„Nintsen egyéb hátra többé, hanem tsak, hogy ki-nyilatkoztattatsanak azok a' Rénus' bal mejjékeinn lévő birtokok, a' melyeknek a' Rénus'

jobb partjára által kelletik tétetődni. A' Frantzia Respublika' Ministerei nem gondólják, hogy szükség vólna ezen pont iránt, nékiek magokat ki-magyarázni, soha ellene nem mondhatván a' Birodalmi Deputatzió annak, hogy mind azoknak, a' mik a' Rénus' bal partján, a' Princzek', a' Birodalom-béli Rendek', és az Immediatus Nemesség' tulajdonai vóltak, a' Rénus' jobb partjára kelletik által-tétetődniek; és a' szükséges következés szerint, 's-a' közönségesen bé-véttetett principiumokkal meg-egyezőlög, azon adótságoknak, a' melyek a' Rénus jobb partjára által tétetődő tulajdonokon fekülznek, ezekkel együtt ide által kell hozatani. —

„Jól érttetetik, hogy a' Birodalom, a' prétenzióknak minden nemeiről, akár mely természetűek legyenek is ezek, még azon titulusokkal való éies-ről is, a' melyek az által-engedtetett birtokokhoz köttetette vagynak, le-mond. —

„Hasonló le-mondásnak leszen helye, a' Frantzia Respublikával szövetségben lévő Respublikákra, és ezeknek territoriumaikra nézve is. —

„Nem lehet hogy eszébe ne végye a' Birodalmi Deputatzió, hogy tsak ezen fel-tétetett Artikulusok azok, a' melyek a' dólgek' rendjét állandóvá tehetik, és a' békeiséget oly módonn lábra állithatják, a' mint azt mind két Nemzetnek kívánni kell. —

„Kétség-kivül sükségtelen gondoskodás vólna, némely magános személyektől kivántatható summa pénznek, mobiliáknak, 's-más egyéb e'-féléknek, a' melyekkel némely Rendek a' Frantzia Respublikának tartozhatnának, ezen alkuban való kikötése. Nintsen itt egyébről szó, hanem tsak arról, a' mi a' Német Birodalmat magát illetheti, 's-telyességgel nem az forog fenn, a' mi magános egyvezéseknek tárgya, és természete szerént idegen a' Német Birodalomtól. —

„A' Frantzia Respubliká' telyes hatalmu Ministerei, ezen olyan mérséklett, mint illendő kívánságok iránt semmi fundamentomos ellenvetést nem láthatnak-el előre. Ok siető valafzt várnak. A' halogatásnak ideje el-tölt. —

Költ Rastadtban, Floreal 14-dikénn (Máj. 6-dikán), a' Frantzia Respublikának 6-dik esztendőjében. — „

„Treilhard, Bonnier.

Angliából:

A' Király egy Követséget bocsátott a' Parlamentom' Két Házaihoz, a' következőket jelentven: — A' Frantzia, Flándrus, és Hollándus kikötő-helyekben kettőzött szorgalmatossággal tettetnek a' kézzületek, hogy az ő Felsége Országaira bé-ütés próbáltassék; az ellenség ezen igyekezetében, az ő Felsége Országáiban találtató árulóknak, 's-békételelen személyeknek és társaságoknak levelezéseik-, és egyezéseik: által erősítetik. Ő Felsége a' maga reménységét, az Isteni Gouviselés után, a' hajos seregeinek 's-táborainak bátorságába, és hív népének megtántorittathatatlan áthatosságába és hazafi hajlandóságába helyhezteti. Ő Felsége kötelességének esméri lenni, hogy a' Parlamentom' böltsesége által a' Nemzet' oltalmazására ki-rendelt egész erőt, halzoutra fordittsa: hanem egyszers-mind azt is igen nagy fontosságú és szükséges dolognak látja lenni ő Felsége, hogy a' Parlamentomnak az azon eszközök felett való tanátskozást ajánlja, a' melyek ő Felségét olyan állapotba helyheztessék, hogy a' békételelen személyeknek-onofz igyekezeteiket ezen Országokban semmivé tehesse, 's-mind a' külső mind a' belső ellenség ellen vigyazattal lehessen.

Tudománybéli Tudositások.

Azon már közönségesen esmeretes Magyar Versírói munkának, mellyet ez előtt négy esztendőkkel *Semmiel több Valami nevezet alatt* világ eleibe bocsátottam, második Darabja, illetén név alatt:

Mátyási József Verseinek folytatása: a' Királyi Könyv-
 vizsgálás által is helyben hagyátván, tökéletelen
 kélsen vagyon. Nem volna azért egyéb hátra,
 hanem hogy az első Darabnak Elöl-járó Befzéd-
 jében tett ígéretem szzerént, ezzel is E'. Olvasóimnak
 kedveskedném. De mivel az első Darabnak, ha szin-
 tén a' maga ki-adáféért nagy részben eleget tett
 is, nem lehetett az a' szzerentséje, hogy az utánna
 következönek ki-jövését segíthesse, 's következés-
 képpen a' Szerzője is magától, mint a' sok gyer-
 mekü szülék az utóbbiaknak nevelésekre, elégtele-
 nebb a' másodikra ső mint volt az előre: ezen ok-
 ból kívántam azt a' versekben gyönyörködő Ne-
 mes olvasóknak előre mutatandó kegyefségekre
 ajánlani. Ennek mint nem tsak eredeti, hanem a'
 mellett jokora nagyságu Könyvnek, mind előre
 mind annakutánna rendes árra léfzen 51 kr. Az
 ezen meg határozott summát pedig netalám feljül
 haladó önként való segedelem, (ha ugyan azon
 képzelhető nemes sziviiség egy szzer mind történhető
 tsuda is) függeni fog kinek-kinek Anyai nyelvünk-
 höz és pallérozódásunkhoz viseltető buzgoságától
 és szabad tetfzésétől. A' kik ezen áldozatok köz-
 zül akarmelleyiket tenni kívánják, méltoztalsanak
 azt vagy magamhoz a' Bástya utfzában 25-dik
 szám alá, vagy Ó Budai Compactor Nemzetes Kis
 István Urnak a' Pesti belső városi fő piartzon lé-
 vő Könyves Boltjába küldeni. Én pedig mihelyt
 magamat elegendőnek tapafzतालंदom, azonnal
 tudni és tellyesiten is fogom tartozás és háládatos-
 ságbéli kötelefségeimet.

Mátyási József,

*

Jelentem az Erdemes Közönségnek, hogy üres
 Óráimnak hasznosan való töltésekre, Magyarra,
 és többnyire Versekben által fordítottam, az If-
 jabb Racinnek, *A' Vallás* nevezetü Múnkáját; Vir-
 giliusnak Éneisét, az Öregebb Racinból, Voltér-
 ból, Crebillonból, Vieláudból, egynehány szép
 Darabokat: mellyeket Isten' segedelmével, az
 időnek és tehetségeimnek engedelmével, fázándé-

közöm egymás után, Magyar Literaturánknak gyarapítására ki-nyomtattatni. — Most azért (még ebben is meg-tartván ama szent rendet: A' Joue principium) már a' Censurán is által ment, A' Vallás nevű Munkáját az Ifjabb Racinnek, kezébe adom a' Typografusnak, és ki-nyomtatódását siettetem.

Mely derék és tudós Munka legyen ez, megtettzik ama híres Tudósoknak Roufseaunak, Ramsainak, Pópénak Leveleiből, melyek ezt nagyon magasztalják. Melly szent, és a' K. Vallást erős lábra állító Munka legyen pedig, megtettzik XIV-dik Benedek Római Pápának Racinhez küldött ditsérő Leveléből; magoknak a' Frantziának ezen Munka eránt mutatott tiszteletekből; és sok Nemzeteknek a' magok Nyelvekre lett által fordításokból. — De még is hogy jobban megláthassa az Érdemes Közönség ezen Munkának becsit; és azt is, hogy én mitsoda hivséggel, Magyarsággal, és Poëtai tehetséggel fordítottam Versebbe ezen Munkát; egynehány Darabotskákat mustrául előre botsítani bátorkodom. — Az első Könyvből:

Igaz hogy az Isten, Kibe hinni kell, oly Valóság
 Kit el-takar szemünk ellől egy sűrű homályosság
 De körülünk még is ennek az el-rejtett Istennek
 Ditsőségét predikáló hány Tanúk sereglenek!
 Feleljetek Föld és Tenger! 's Ti Egek bezzélljétek
 Mert bár néma, de leg mezzizebb hangzó nyelv
 a' tiétek,

Ti Tsillagok! kiknek meg nem olvashatom sok
 számát

Mitsoda Kéz himzette ki veletek e' kék Rámát?
 Egek! mint szép Tükörökben úgy látom Ti ben-
 netek

Azt az Istent a' ki tsak szól és Ti mindjárt let-
 tetek.

Tenger! kinek föld-nyeléssel rettegtet dühölséged
 Feneketlen tekenődben ki pólyázott le Téged?
 Ki-rontani tömlöczödből erőlködlz Te szüntelen
 De egy erős Kar vizsgálza ránt láthatatlan kötelen.
 Mint Ostromló Tábor, partra habjaid úgy nyo-
 múlnak
 Hozzá tsapódván dühöket de hi fúvják 's el-
 múlnak.

Azoknak kik a' Történetet tartják Istennek így beszéll:

Te esztelen! ki Istennek tartod a' Történetet
 Mond meg nékem tsak e' Fetske-fészek mint épül-
 hetett?

Rajzolat és szolgálatja nélkül minden mű-szernek
 Vékony orra rakja ölzve egy tsuda Ats-mesternek
 Czémentjét mely sikeresen dagasztja 's gömbölygeti!
 Mig a' semmi e' vakmerő Házat fel-függesztheti.
 Más Madarak mikor költnek meg érzik az Időket;
 Jókor pihből és pamutból a' sok függő böltsőket
 Kitsinyeiknek meg-vetik, 's-zöld ágakra aggatják,
 Hol majd mikor tsiripolnak a' friss szelek rin-
 gatják

Az Apjók ki repül meszse eledelt keresgetni
 Melyet haza vivén kezdi gyenge párját étetni
 Az Annyok tsak otthon várja, 's ki terjesztvén
 Izárnnyait
 Mellengeti szerelmeknek tollatlan zálogjait.

Az emberi Test R'fzeiről így beszéll;

A' nyelv 's az érthető beszéd szájunkban olly hív
 szolga,

Kinek a' gondolatokat ki-hordani fő dolga
 Tolmátsa a' néma szivnek, követe a' Léleknek
 Méz-forrás az együtt lakó 's szerető személyeknek.
 Mennyi sok és nagy dolgokat bé fog a' izem és erre
 A' kis pontra hány sugárok ölzve gyűlnek egy-
 szere

Le-fest mindent mozgó hártya Táblájára előre
 'S onnan egy fel pattanó in hordja az Agyvelőre
 Mellyet ezer leg vékonyabb hús fonalkák kerezttül
 Szöttek; de az emlékező elme ezek között ül
 Oda mintegy kintses házba bé-rakja szép sorjával
 Valamit csak gyűjt a' Fülel' 's szemek' szolgálat-
 jával

Ott örzi a' Tudományok' kintsét, 's nagy hiveséggel
 Mihelyt szükség onnét nékem ót és újjat hoz elő.

A' Lelki esméret mardosából így próbálja az Isten létolet:

Undok bünét a' setéttség leplével bár fedezi
 De hogy van egy szemre hányó Tanúja észre veszi
 Törvény székét 's egy nagy Birót érez szívében belől,
 Feddi háládatlansága 's hitetlensége felől
 Ama kevély az Arannyal sárgúlt épületekbe
 El-sárgulás nélkül soha nem nézhet az egekbe
 Ugy tettízik haj szálon egy kard függ 's lebeg feje-
 felett

Ehen sóhajt a' leg drágább ízű ételek mellett
 A' Megbánás a' bűnösök' amaz első Hóhéra
 Törét vétkes kebelébe dőfte 's leikéig ér a'.
 Tibérius' szívét rágják az únalom' férgei
 'S ki nem tudják öldösní az hizelkedők' nyelvei
 Egész világ Ura vagy Te mitől fél hát Felséged?
 Nints a' földön olyan Biró ki meg-büntetsen Téged
 De még is nyögsz 's vagy egy kínos gyötrelmek
 mártyrja.

Magad vétke vádöl büntet, 's a' sententziát írja. 's a't

Éppen nem czéлом praenumeratióval terhelni
 az Erdemes Közönséget; tsak előre való jelentést
 kérek az ezt meg szerezni kívánóktól egy hónap
 alatt az alább meg nevezett helyeken; tsak azért
 hogy meg határozhasam a' Nyomtatandó Exem-
 plároknak számát; szükség fetett való könyvekkel
 ne terheljem az Országot; más Könyvekre, és leg
 közelebb a' Virgilius' Eneisére meg-kivántató tse-
 kély tehetségemet, a' rakásban álló Exemplárok-

nak usorát soha nem fizető Bankójába le ne tegyem; külömben is kitsiny Tanuló házamat velek ne szükíttsem: és arra a' Könyv' írók kegyetlen sorsára ne juszak, hogy még élvén a' műjoktól és férgektől meg eméltetni lássam magamat. — Ezen Munka, írásban 19 árkus; nyomtatásban mennyi lesz nem tudom: de úgy látom a' Typografus kívánságából, hogy 34 leg fellyebb 40 krajár fellyebb nem fog menni az árra. Szentül fogadom az E. K.nek, hogy én egy krt. is költségesen nyerni nem kívánok. Elég nyereségem nékem az a' gyönyörűség, mellyel ezen munkának minden sorai fizetgették az én fáradságomat, rövidítették unalmas óráimat; leg gazdagabb jutalmam nékem, ha ezen munkám örökös zálog lesz arról, hogy én vagyok

Az Erdemes Közönségnek

N. Körös 28. April 1798.

valamiben használló szolgálja

Kováts József N. Körösi Pr.

A' szokott jutalom mellett, a' jelentést bé szedő Urak ezek lesznek:

Bérsben: a' M. U. író Urak. — *F. Barányában* T. T. Pólya János Ur. *A. Barányában,* T. Peleskai Ur. — *O Budán* T. Dobos István Ur. — *A' Bácskában* T. Gózon József és T. Szalai István Urak. *Debretzenben* Becarius Tót Ferentz. — *Enyeden* Pr. T. Benkő Ur. *Győrben* Szolga Biró Nagy János Ur. *Kácssan* Pr. T. Szabó Dávid Ur. *Késmárkon* Pr. T. Asbót Ur. *Keszdhelyen* Pr. Pethe Ur. *Kolosváron* T. Pr. Szathmári Ur. *Szebenben* T. Pápai Ur. *Szigetén* T. Gáti Ur. *Losontzson* T. Rátkövi Ur. *Pópán* T. Márton Ur. *Posonyban* T. Pr. Fábri Ur. *Pesten* T. Bátori és Schedius Urak. *S. Patakon* Pr. Kövi és Tót Mihály Urak. *Komáromban* T. Farkas János Ur. *Somogyban* T. Budai István Ur. *Veszprémben* T. Fodor Ur. *Sz. Fejérváron* Perc. T. Kolosvári Ur, és N. Körösön magam.